

Handläggare
Ulrika Kvartoft Kruså
Telefon: 08-508 28 935**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2026-08-25, p. 8

Detaljplan för Operan, inom fastigheten Norrström 2 m.fl. i stadsdelen Norrmalm

Remiss från Stadsbyggnadskontoret S-Dp 2018-00426

Förvaltningens förslag till beslut

- 1) Kompletterande provtagning av jord samt grundvatten behövs som underlag till hantering av förorenade massor och länshållningsvatten samt för att verifiera att det inte finns någon hälsorisk avseende ångor i byggnaden.
- 2) Justera beslutet omedelbart.

Sammanfattning

Planförslagets syfte är att möjliggöra om- och påbyggnad av operan för att ge Kungliga Operan förutsättningar att långsiktigt bibehållas och utvecklas inom fastigheten.

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har tagits fram för detaljplanen, vilken har avgränsats till sakfrågor avseende stadslandskap samt kulturmiljö.

Förvaltningen anser att samtliga av de miljö- och hälsofrågor som förvaltningen lyfte i miljö- och hälsounderlaget till detaljplanen har beaktats i planarbetet, men att markföroreningsfrågan kommer att behöva studeras ytterligare inför granskningen av planen.

Ytterligare provtagning behövs för att utgöra underlag till planerad masshantering samt hantering av länshållningsvatten. Det behöver verifieras om hälsorisker avseende ångor i byggnad förekommer.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) har från stadsbyggnadsnämnden fått rubricerat samrådsförslag till detaljplan för synpunkter.

Planförslagets syfte är att möjliggöra om- och påbyggnad av operan för att ge Kungliga Operan förutsättningar att långsiktigt bibehållas och utvecklas inom fastigheten.

Visualisering av operabyggnaden med den nya påbyggnaden sett från Kungsträdgården. (Källa: Lundgaard & Tranberg, Ahrbom & partner, 2026)

Planförslaget innebär att operabyggnaden byggs på med en volym som innehåller en ny scen och andra kompletterande funktioner för operaverksamheten som bland annat tre balettrepetitionssalar. Påbyggnaden orienteras mot Kungsträdgården där den ersätter delar av ursprungsbyggnaden och delar av 1900-talets tillbyggnader.

Stadsbyggnadskontoret har bedömt att detaljplanens genomförande kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken (MB) att en miljöbedömning behöver göras. En miljökonsekvensbeskrivning, MKB (Nyréns och Structor, 2026), har upprättats under detaljplanarbetet. MKB:n har avgränsats till att beröra stadslandskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv samt det inbördes förhållandet mellan dessa miljöaspekter, i synnerhet med hänsyn till riksintresset för kulturmiljövården Stockholms innerstad med Djurgården.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I det miljö- och hälsounderlag som förvaltningen tog fram till planen under 2018 lyftes följande miljö- och hälsofrågor att beakta i planarbetet: koppartak, risk för vibrationsstörningar, markföroreningar, dagvatten och översvämningsrisk, hållbar energianvändning samt miljöanpassade transporter.

Förvaltningen anser att samtliga av dessa miljö- och hälsofrågor har beaktats i planarbetet men att markföroreningsfrågan kommer att behöva studeras ytterligare inför granskningen av planen.

Markföroreningar

Det har påträffats föroreningar både i jord samt grundvatten inom planområdet.

I jord har det påträffats halter av koppar, kvicksilver och bly samt PAH-M och PAH-H över riktvärden för mindre känslig

markanvändning, MKM. De storstadsspecifika riktvärdena överskreds för kvicksilver vid flera provpunkter samt för PAH-M i ett prov. Människor exponeras inte för de påträffade föroreningarna i jord, varken idag eller vid planerad exploatering. Detta eftersom pågående samt framtida markanvändning utgörs av hårdgjord mark som byggnad, gator, vägar och torg. Enligt markundersökningen till planen bedöms därför inte föroreningarna i jord utgöra någon hälsorisk. Vid schaktarbeten inom området antas masshantering av förorenade massor bli aktuellt. Inför efterbehandling av förorenad mark ska miljöförvaltningen kontaktas i egenskap av tillsynsmyndighet (28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899)).

I grundvattnet har det påträffats mycket höga halter zink i en punkt jämfört med SGU:s bedömningsgrunder för grundvatten. Nickel och bly har också påträffats i enstaka höga halter. Vid en provpunkt översteg halten Svenska petroleuminstitutets (SPI) riktvärden för miljörisker (ytvatten) för PAH-M och PAH-H, och i en provpunkt överskreds riktvärdena avseende miljörisker (ytvatten) för PAH-H. Samtliga analyserade parametrar underskred riktvärden för hälsorisker (ångor i byggnad). Grundvattnets generella strömningsriktning är mot vattenförekomsten Strömmen via Norrström. Grundvattenströmningarna under byggnaden bedöms enligt planhandlingarna inte påverkas i samband med genomförandet eller efter färdigställandet.

Ytterligare provtagning planeras under systemhandlingsskedet för att utgöra underlag till planerad hantering av förorenade massor samt hantering av länshållningsvatten. Risken för hälsopåverkan avseende ångor i byggnad föreslås enligt planhandlingarna utredas i samband med kompletterande grundvattenprovtagning. Förvaltningen delar uppfattningen om att ytterligare provtagning är nödvändig. Detta på grund av att det endast skett provtagning av grundvattnet vid ett tillfälle vilket innebär att resultaten inte fångar säsongsmässiga variationer. Jordprover har även inledningsvis endast uttagits i undersökningspunkter utanför operabyggnaden, vilket innebär att ytterligare föroreningar kan förekomma i områden under byggnaden där det planeras för schakt.

Övrigt

Koppartak

Befintliga koppardetaljer på de östra delarna av taken samt på rotundan kommer att avlägsnas och materialåtervinnas. Även invändiga kopparrör kommer att avlägsnas alternativt plomberas. Nya tak kommer att ges annat takmaterial än koppar, zink eller legeringar med dessa material. Förvaltningen är positiv till att Statens fastighetsverk använder sig av Byggvarubedömningen vid

val av material till tak m.m. Endast små detaljer i fasad av koppar och bly kommer att behållas, främst med anledning av deras höga kulturvärden. Utvändiga koppardetaljer är idag utspridda över byggnaden, vilket enligt planhandlingarna omöjliggör omhändertagande och rening av det dagvatten som innehåller koppar. Koppar- och blymängderna bedöms dessutom enligt planhandlingarna som försumbara för att en reningsanläggning ska krävas. Förvaltningen delar denna uppfattning.

Dagvatten och skyfall

Förvaltningen anser att det i planhandlingarna finns tillfredställande argument för varför det inte kommer att ske något omhändertagande av dagvatten i planområdet. Argumenten stödjer sig på att planförslaget innebär samma fotavtryck på marken som befintlig byggnad. Mängden dagvatten ökar därmed inte i och med planförslaget. Kopparytorna minskar i och med planförslaget, vilket bidrar till en minskad mängd koppar i dagvattnet. På grund av den hårdgjorda kulturhistoriska innerstadsmiljön så saknas det möjlighet att etablera ytor för fördröjning och rening av dagvatten.

Enligt driftpersonal på Statens fastighetsverk har det inte förekommit några problem med stående vatten vid ytan norr om Operan, vilken enligt stadens skyfallskartering utgör en lågpunkt. Förvaltningen är positiv till att det enligt ”PM dagvatten och förekomst av koppar” planeras att genomföras en risk- och sårbarhetsanalys där skyfallsrisker kommer att analyseras.

Solenergi samt återbruk

Förvaltningen är positiv till att det inför detaljplanens granskning ska utredas om solceller på tak är möjligt med hänsyn till byggnadens kulturvärden. Förvaltningen är även positiv till att detaljplanen är utformad för att möjliggöra både exteriört och interiört återbruk.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Maria Svanholm
Avdelningschef

Bilagor

Detaljplaneförslag för Operan finns att hämta via följande länk:
<https://etjanster.stockholm.se/Byggochplantjansten/pagaendeplanar/beten/2018-00426>